

El arte del Trabajo Social: Una iconografía de Óscar Cebolla Bueno

Óscar Cebolla Bueno. Lugo: Alejandro R. Robledillo (editor), 2020. 189 p.

Maite Boldú Alfonso¹

ORCID: 0000-0002-2913-0242

Per citar: Boldú Alfonso, Maite. (2023). [Ressenya del llibre *El arte del Trabajo Social: Una iconografía de Óscar Cebolla Bueno*, d'Óscar Cebolla Bueno]. *Revista de Treball Social*, 224, 109-111. <https://doi.org/10.32061/RTS2022.224.06>

Recordo exactament el moment en què, en una de les múltiples consultes a les xarxes socials, em va aparèixer aquest llibre i vaig sentir l'impuls immediat de comprar-lo. El primer que em cridà l'atenció va ser la portada: "El arte del Trabajo Social" i la seva extraordinària enquadració en tapa dura. Un llibre sobre treball social, il·lustrat i amb un títol més que suggeridor.

Quan el vaig tenir a les mans, tot fullejant-lo, vaig saber amb certesa que era una petita joia. Si la coberta era preciosa, els textos s'insinuaven interessants. Un llibre original, un descobriment que no decebria.

"La bellesa no fa feliç qui la posseeix, sinó qui pot estimar-la i adorar-la", deia Herman Hesse.

El arte del Trabajo Social del "quasi-treballador" social Óscar Cebolla, editat per Alejandro Robledillo, és un llibre de difícil classificació, una peça inèdita amb textos plens de curiositats i homenatges a la història, a les persones i al simbolisme del treball social, una espècie de novel·la gràfica, un assaig amb il·lustracions precioses pintades pel mateix autor i amb un recull d'escrits variats i estimulants.

Però... qui és Óscar Cebolla? Qui és aquest personatge que és capaç d'investigar, escriure i pintar sobre treball social amb tanta passió? Qui pot conèixer i estimar tant la professió sense ser treballador social? La resposta és a la primera pàgina del llibre (que ja llegireu), en la qual descriu amb emoció com el treball social li va canviar la vida quan el va conèixer des de dins. Manllevo les seves paraules per descriure aquell instant: "en aquell moment el treball social va guanyar un aliat per a sempre".

Parlem del llibre! És una composició de textos endreçats en dues parts:

¹ Treballadora social i directora de Serveis Socials Bàsics. Professora associada del grau de Treball Social de la Universitat de Girona. maiteboldu@gmail.com

La primera, titulada “Iconología del Trabajo Social”, és un passeig per la història del treball social espanyol i mundial. Hi explora algunes curiositats ètiques i estètiques, com per exemple que la imatge de Mary Richmond, àmpliament difosa per les xarxes, i àmpliament replicada en molts treballs acadèmics, és falsa. El treball social haurà d'estar eternament agraït a Óscar Cebolla per descobrir i presentar-nos la veritable imatge de la pionera, que va trobar després d'un treball ingent d'exploració. També presenta l'origen de l'emblema del treball social espanyol, un dels més antics d'Europa, que descobreix gràcies a una investigació exhaustiva i arxivística, que resulta molt curiosa i que reforça la idea de rescatar els orígens. Acaba conclouent que, a ell, aquest emblema el representa.

També en aquest apartat homenatja les que anomena “les quatre fantàstiques del treball social espanyol” i que certament són quatre donasses: Montserrat Colomer, Patrocinio de las Heras, Teresa Zamanillo i Natividad de la Red. N'explica el pensament que han aportat al treball social i les apropa al lector amb anècdotes i dèries de caràcter més personal que fan el text deliciós i entranyable.

La segona part del llibre la titula “Iconografía del Trabajo Social” i la subdivideix en dues: “Gajes del oficio” i “Viva el Trabajo Social”. Aquí, fa un recorregut de reflexions sobre treball social, reflexions valentes, polèmiques, una mica disperses a voltes, que fugen dels llocs comuns que, com qualsevol professió, té el treball social i que dificulten la projecció de la disciplina. Cebolla aposta perquè ens mirem al mirall i ens atrevim a fer front a aquests “Gajes del oficio” que són, en el fons, creences limitadores com per exemple l'absurda distinció entre teoria i pràctica o entre despatx i carrer. Assenyala també el bonisme que sovint impera o el complex d'inferioritat que aclapara algunes professionals. També aborda temes com la vocació, el treball rural i comunitari, i no defuig parlar d'aspectes més polèmics com el risc de deriva que patim cap a propostes més defensives que reflexives o com assumim (o mal assumim) el poder els treballadors i les treballadores socials. Tots aquests textos estan farcits de referències a llibres, articles, citacions de filòsofs i actes de congressos que han fet gran el treball social, a còpia de consensos i de transferències de coneixement.

I, per si fos poc, cada fragment l'acompanya d'un regal per al lector que és una làmina pintada per ell, acolorida i simbòlica que fa que no el puguis deixar.

El arte del Trabajo Social és sens dubte un llibre de lectura obligada si volem fer valer la història del treball social, si volem reflexionar, si volem descobrir i descobrir-nos com a col·lectiu i com a professionals. Un llibre bell que convé tenir a mà, llegir i recomanar perquè és singular, únic i un tresor a qualsevol biblioteca de treball social.

Un text de bon llegir, curiós, divertit i punyent, a voltes políticament incorrecte però sempre respectuós. Crític i incòmode en diàleg permanent amb l'autor, tant si hi combregues com si discrepes de les seves reflexions. Un llibre que ajuda a apujar l'autoestima de les treballadores i els treballadors socials, perquè ens valora, ens compromet i ens estimula a assumir, sense por, l'enorme responsabilitat envers la societat i les persones.

L'escriptor (Óscar Cebolla) i el seu alter ego dibuixant (Gooscar) es fan conèixer a través de la seva obra i conviden a assumir el passat (amb llums i ombres) per seguir construint junts el futur del treball social.